

сировини. Встановити якість та екологічні характеристики енергетичного вугілля за характером інфрачервоних спектрів.

Екстрене переведення здобувачів вищої освіти на дистанційне навчання в середині семестру без попередніх організаційних заходів і належного супроводу з боку авторів онлайн-курсів не дозволяє в повній мірі відчутти переваги цієї технології. Правильно підібрані матеріали курсу, виходячи з характеристик навчального процесу в онлайн-середовищі, забезпечать освітній результат та позитивний зворотний зв'язок. Такий підхід має на увазі, що онлайн-навчання - це перш за все когнітивний і соціальний процес, а не просто процес передачі інформації за допомогою Інтернету. У нинішній ситуації, коли перехід на онлайн-навчання здійснюється в найкоротші терміни, умови повинні бути створені заздалегідь, а викладачі повинні мати досвід використання інструментів онлайн-навчання і сервісів підтримки учнів. На розробку онлайн-курсу йде в середньому 6-9 місяців, а навички роботи викладача на онлайн-платформі формуються протягом перших двох запусків курсу.

Оцінка ефективності онлайн-навчання може здійснюватися шляхом урахування цих цільових показників, але така оцінка доречна в умовах планомірного переходу на нові моделі освітнього процесу.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

*Прокопенко Н.В., к.б.н., доц.,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
Харків, Україна
natvikpro08@gmail.com*

Сучасна система вищої освіти в Україні має компетентні сну спрямованість. Основна мета компетентнісного підходу – підготовка особистості майбутнього фахівця до такого рівня професійної діяльності та до такого рівня особистісного розвитку, що забезпечуватимуть йому комфортне життя в соціумі.

Компетентнісний підхід в освіті ґрунтується на таких принципах:

- освіта для життя, для успішної соціалізації в суспільстві та особистісного розвитку;
- оцінювання для забезпечення можливості студенту самому планувати свої освітні результати і вдосконалювати їх у процесі постійного само оцінювання;
- різноманітні форми організації самостійної, осмисленої діяльності студентів на основі власної мотивації і відповідальності за результат;
- сенс освіти полягає у розвитку в студентів здатності самостійно розв'язувати проблеми в різних сферах і видах діяльності на основі

використання соціального досвіду, елементом якого є і власний досвід студентів;

- змістом освіти є дидактично адаптований соціальний досвід вирішення пізнавальних, світоглядних, етичних, політичних і інших проблем;

- сенс організації освітнього процесу полягає у створенні умов для формування в студентів досвіду самостійного розв'язування пізнавальних, комунікативних, організаційних, етичних і інших проблем, що є складовими змісту освіти.

При реалізації цього підходу збільшується роль самостійної роботи студентів. Це означає, що в сучасних умовах змінилися вектори в організації освітнього процесу: формування в майбутніх фахівців потреби в постійному поповненні знань шляхом самоосвіти, забезпечення саморозвитку, самовдосконалення майбутніх фахівців.

Навчання створює базу для самоосвіти, самоосвіта, в свою чергу, створює умови для формування потреби в нових знаннях, задаючи нову мету для навчання. Самостійна робота в процесі навчання складає перехідну ланку між навчанням і самоосвітою. Таким чином, через ланки навчання, самостійну роботу, самоосвіту - створюється освітнє середовище неперервної освіти фахівця, необхідної йому в сучасному суспільстві, базованому на знаннях, впродовж всього його життя.

Самостійна робота – діяльність студентів, яка полягає в самостійному визначенні мети, завдань, засобів їх досягнення на основі пізнавальних потреб та інтересів; виборі власного пізнавального шляху, спрямованого на створення творчого освітнього продукту; аналізі результату.

Самостійну роботу студентів можна класифікувати за різними критеріями:

1. З урахуванням на місце і час проведення, характер керівництва і спосіб здійснення контролю за її якістю з боку викладача можна виокремити:

- самостійну роботу студентів на аудиторних заняттях;

- позааудиторну самостійну роботу (3-4 години на день, у т.ч. й у вихідні);

- самостійну роботу під контролем викладача – індивідуальні заняття з викладачем, особливості яких уже було висвітлено вище.

2. За рівнем обов'язковості виокремлюють:

- обов'язкову, окреслену навчальними планами і робочими програмами (виконання домашніх завдань, підготовка до лекцій, практичних робіт та різновиди завдань, які виконуються під час ознайомлювальної, навчальної, виробничої, переддипломної практики; підготовка і захист дипломних та курсових робіт);

- бажану (участь у наукових гуртках, конференціях, підготовка наукових тез, статей, доповідей, рецензування робіт інших студентів тощо);

- добровільну (участь у різноманітних конкурсах, олімпіадах, вікторинах, виготовлення наочності, підготовка технічних засобів навчання).

3. З огляду на рівень прояву творчості студентів виокремлюють:

- репродуктивну самостійну роботу, що здійснюється за певним зразком (розв'язування типових задач, заповнення схем, таблиць, виконання

тренувальних завдань, що вимагають осмислення, запам'ятовування і простого відтворення раніше отриманих знань);

- реконструктивну самостійну роботу, яка передбачає слухання і доповнення лекцій викладача, складання планів, конспектів, тез та ін.

- евристичну самостійну роботу спрямовану на вирішення проблемних завдань, отримання нової інформації, її структурування і використання в нових ситуаціях (складання опорних конспектів, схем-конспектів, анотацій, побудову технологічних карт, розв'язання творчих завдань).

- дослідницьку самостійну роботу, яка орієнтована на проведення наукових досліджень (експериментування, проектування приладів, макетів, теоретичні дослідження та ін.).

На сьогодні однією з альтернативних форм отримання знань, яка широкого розповсюджується в Україні і в інших зарубіжних країнах, є дистанційне навчання. Це нове організування освітнього процесу, що ґрунтується на використанні як традиційних методів навчання, так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самостійного навчання; призначена для широких верств населення, незалежно від матеріального забезпечення, місця проживання, стану здоров'я.

Серед основних переваг дистанційного навчання можна виділити наступне:

- вільний доступ до навчання з будь-якого місця де є інтернет, досить багато онлайн платформ та навіть університетів пропонують останнім часом безкоштовний доступ до своїх курсів, бібліотек, відеолекцій, студент може навчатися у будь-якому зручному для нього місці;

- гнучкість та адаптивність, курс можливо коректувати, змінювати, додавати новітню інформацію, адаптувати до вимог студентів та ринку праці;

- можливість навчання у зручний для студента час, у комфортній обстановці: у студента є доступ до курсу в режимі 24/7, значна частина матеріалу може бути використана і в офлайн форматі;

- можливість навчання студентів з фізичними вадами, тобто дистанційне навчання може ефективно використовуватися для розвитку інклюзивної освіти;

- індивідуальний темп навчання, який обирає сам студент: у більшості курсів, студент має можливість сам планувати термін навчання та навчатися у зручному для нього темпі;

- індивідуальний підхід до кожного студента: сучасні методи та форми дистанційної освіти дозволяють безпосередньо контактувати студенту з викладачем, за допомогою різноманітних інструментів дистанційної освіти, що не завжди є можливим при використанні традиційної освіти;

- зручність для викладачів: викладачі можуть більше часу приділяти безпосередньо процесу навчання, наповненню дистанційного контенту.

У дистанційному навчанні змінюється роль і вимоги до викладачів. Лекції становлять лише невелику частку, процес навчання стимулює студентів до творчого пошуку інформації, вміння самостійно набувати необхідні знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань з використанням сучасних

технологій. Таким чином, можна зробити висновок, що дистанційне навчання значно збільшує роль самостійної роботи студентів.

Перевагами організації самостійної роботи в умовах дистанційного навчання порівняно з традиційним навчанням є наступні:

- самостійну роботу в умовах дистанційного навчання можна краще контролювати;

- при самостійній роботі в умовах дистанційного навчання можна забезпечити ефективний зворотній зв'язок;

- в умовах дистанційного навчання відбувається активніша взаємодія між студентами і викладачем, студентами і студентами – регулярні консультації, тестування, форуми, чати тощо;

- дистанційне навчання відкриває можливість індивідуального підходу до кожного учня – викладач має змогу здійснювати адаптацію й розробку завдань, відповідно до індивідуальних потреб учнів;

- в умовах дистанційного навчання є змога забезпечити колективну форму самостійної роботи;

- в умовах дистанційного навчання усі необхідні матеріали для самостійного навчання студент має безпосередньо в особистому розпорядженні.

Таким чином, ефективно організована самостійна робота студентів, майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання може вдосконалити професійні компетентності, створити умови самоорганізації, самоосвіти, самовдосконалення фахівця.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Псюрник В.О., к.т.н., проф., Оксак С.В., к.т.н., доц.,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Харків, Україна
pvaps@ukr.net, sv.oksak@gmail.com*

Організація навчального процесу в умовах вимушеного переходу до дистанційного навчання є важливим аспектом в засвоєнні студентом необхідного для майбутньої роботи матеріалу. Існують певні особливості цієї складової навчання в залежності від виду заняття. Робочими програмами дисциплін кафедри «Екологічне матеріалознавство» та «Технологія безвідходного виробництва» відображено обсяг годин на так звані словесні заняття, а це лекції, та наочні – а це лабораторні та практичні роботи. За програмою передбачено також виконання курсової роботи по одній з цих дисциплін. Всіма цими видами занять забезпечується формування певного виду фахових компетенцій освітньої програми студентів-екологів. В програмах відображено також засоби та форми контролю знань студентів, організаційно-методичні форми вивчення матеріалу. Саме організаційні аспекти зазнали